

LANDSVERORDENING tot wijziging van de Landsverordening van 24 november 2022 tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2023, de Landsverordening van 30 november 2022 tot vaststelling van de begroting van de Staten van Aruba voor het dienstjaar 2023 en van de Landsverordening van 26 januari 2023 tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2023

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMENE TOELICHTING

Begin september 2023 is de 1ste suppletoire wijziging op de begroting 2023 vastgesteld,¹ met als resultaat een financieringsoverschot van +1.3% van het bbp. Door middel van het onderhavige ontwerp wordt een 2de suppletoire begroting bewerkstelligd, waarmee uitvoering gegeven wordt aan het meevallersbeleid van het protocol van 2018², waarin ten tijde van overschotten meevallers (boven de +1.0% van het bbp) ingezet zullen worden voor het financieren van extra investeringen (=50% van de totale meevaller), en voor het verrichten van extra aflossingen ter verlaging van de schuld van het Land (=de overige 50% van de totale meevaller). Naast het toepassen van het meevallersbeleid, zal de stand van de middelenraming via de 2de suppletoire begroting geactualiseerd worden op basis van de waargenomen realisatietendens oftewel de voorlopige realisatie. Ook is een aantal budget-neutrale wijzigingsvoorstellen nodig aan de bestedingenkant. Alvorens per ministerie ingezoomd wordt op de benodigde wijzigingsvoorstellen van vóór het einde van dienstjaar 2023, zal aandacht geschonken worden aan de laatste macro-economische ontwikkelingen.

De economische vooruitzichten voor Aruba zijn positief. Volgens de laatste Economic Outlook³ van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI) is de nominale groeiverwachting 10.1% voor het jaar 2023. In nominale termen betekent dit een bruto binnenlands product (bbp) van Afl. 6526 miljoen, welke boven de pre-corona ni-

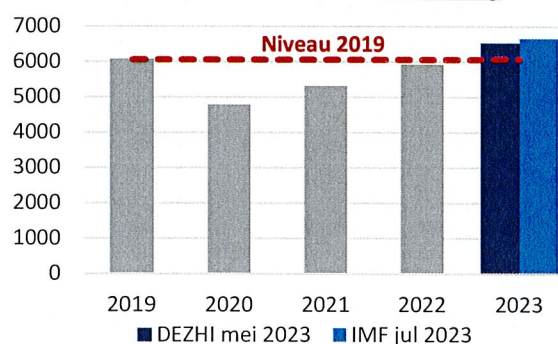
¹ Zie ook de Landsverordening van 29 september 2023 (AB 2023 no. 44) tot wijziging van de Landsverordening van 24 november 2022 tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2023.

² Protocol Aruba-Nederland d.d. 22 november 2018 inzake inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare financiën van Aruba

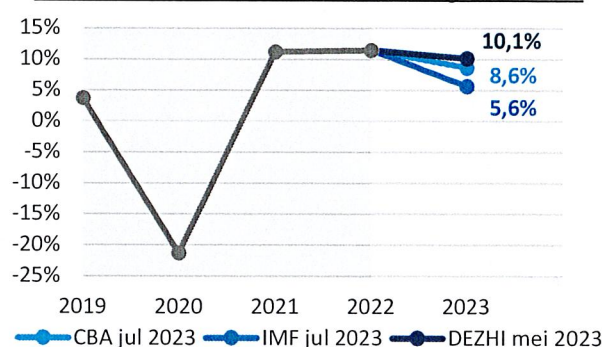
³ DEZHI, Economic Outlook, mei 2023.

veau van 2019 uitkomt. Deze ontwikkeling wordt aangedreven door bevorderlijke vooruitzichten in de toeristische sector en verwachte hogere investeringen. Ook het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Centrale Bank van Aruba (CBA) zijn positief over de Arubaanse economie met nominale groeiprognozes van respectievelijk 5.6%⁴ en 8.6%⁵. Voor 2023 verwacht het IMF een nominaal bbp van Afl. 6655 miljoen, wat iets hoger is dan de prognose van de DEZHI.

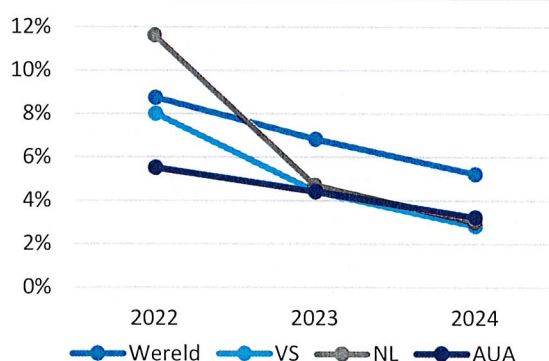
Grafiek 1: Verwachte bbp ontwikkeling

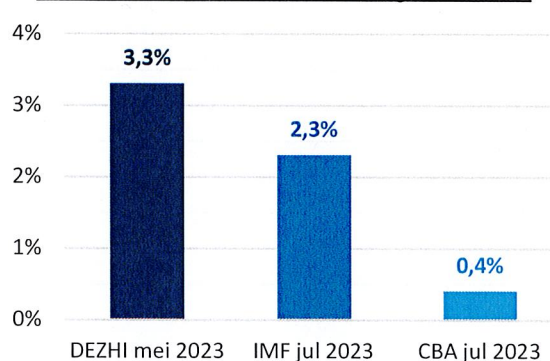
Grafiek 2: Verwachte nominale groei 2023

Grafiek 3: Inflatievooruitzichten voor Aruba⁶

Grafiek 4: Verwachte reële groei 2023

De inflatieverwachtingen voor 2023 zijn gunstiger ten opzichte van de hoge inflatiecijfers van 2022 door o.a. de Russisch-Oekraïense oorlog en de nasleep van de coronapandemie. In 2023 wordt voor Aruba een gemiddelde inflatie van 4.4% verwacht. Dit is lager dan de mondiale verwachting (6.8%) en de inflatieprognose voor Nederland (4.7%). De inflatieverwachting voor de Verenigde Staten van Amerika (4.4%) staat gelijk aan die van Aruba. Daarnaast is de verwachting dat de Arubaanse economie ook in reële termen gaat groeien: de DEZHI, het IMF en de CBA projecteren allemaal een positieve reële bbp-ontwikkeling voor 2023.

⁴ IMF, Staff Report for the 2023 Article IV Consultation Discussions, juli 2023.

⁵ CBA, Economic Outlook, juli 2023.

⁶ DEZHI (EO mei 2023), IMF (WEO Update juli 2023) en Europese Commissie (Economische zomerprognose september 2023).

Toepassing artikel 10, tweede lid, Landsverordening Aruba financieel toezicht

Zoals gebruikelijk – maar niet verplicht – is conform artikel 10 van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) over deze begrotingswijziging advies gevraagd van het College Aruba financieel toezicht (CAft). Ook is advies aan dat college over de najaarsnota 2023 (NJN) gevraagd. Op het daarop ontvangen advies wordt hieronder ingegaan.

Oordeel CAft: Aruba blijft aan de begrotingsnormen voldoen

Het oordeel van het CAft luidt voor de OBW2023 (oftewel de 2de suppletoire) positief:

- a. Aruba voldoet aan het hebben van een overschot van +1.0% van het bbp in de collectieve sector (zie advies CAft met kenmerk Cft 202300111, pagina 1);
- b. De doelstelling van een schuldquote van 70% bbp in 2027 is haalbaar (zie advies CAft met kenmerk Cft 202300111, pagina 7);
- c. Reeds via de 1ste suppletoire begroting op de begroting 2023 (zie toelichting behorende bij de nota van wijziging op de 1ste suppletoire begroting van 2023 onder de post overdrachten bij het ministerie van Justitie en Sociale Zaken) is de tegenvaller bij de overwerkvergoeding gecompenseerd door het bijstellen van een bovenmatige raming. M.a.w. conform de regels van budgetdiscipline is dekking gevonden om deze tegenvaller budget neutraal te wijzigen. Met als gevolg dat Aruba blijft voldoen aan de personeelslastenorm (zie advies CAft met kenmerk Cft 202300111, pagina 2);
- d. Via de najaarsnota en de daar bijhorende ontwerpbegrotingswijziging is te zien dat Aruba zich vasthoudt aan de regels van budgetdiscipline.

Hierna zal worden ingegaan op de bevindingen en/of opmerkingen van het CAft in zijn advies op de 2de suppletoire begroting:

Op basis van de waargenomen voorlopige realisatiecijfers van 2023, verwacht het CAft dat de directe belastingen minimaal 20 miljoen hoger zullen uitvallen dan nu begroot is. Hierbij adviseert het CAft om in lijn met de waargenomen voorlopige realisatiecijfers de raming van de directe belastingbaten met ten minste 20 miljoen te verhogen.

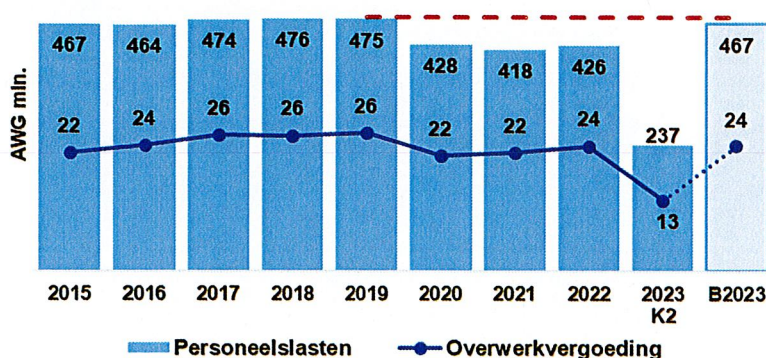
Het CAft verschilt qua uitgangspunten met het Land voor wat betreft het te verwachten middelenniveau voor in 2023. De grootste afwijkingen doen zich voor bij de dividendbelasting en de overdrachtsbelasting. De inkomsten op deze gebieden vertonen geen specifieke trend, en blijven afhankelijk van de uitgifte van dividend en overdracht van onroerende goederen. Daarom is het niet verstandig om de realisatie van 2022 als projectie te nemen voor 2023. De huidige projecties van het Land voor deze twee belastingmiddelen sluiten beter aan bij wat er gedurende de eerste acht maanden van 2023 geïnd is:

Soort belasting:	Projectie CAft:	2 ^{de} suppletoire:	Δ:
Loonbelasting	228.524.868	226.000.000	-2.524.868
Inkomstenbelasting	4.868.632	3.200.000	-1.668.632
Rente belastingvordering	4.817.030	5.400.000	+582.970
Winstbelasting	168.088.403	169.000.000	+911.597
Dividendbelasting	36.563.130	28.600.000	-7.963.130
Grondbelasting	60.351.960	63.000.000	+2.648.040
Successie-/overgangsbepa- ling	389.890	350.000	-39.890
Overdrachtsbelasting	31.584.818	24.000.000	+7.584.818
Motorrijtuigenbelasting	26.604.329	26.000.000	-604.329
Zegelbelasting	2.438.763	2.200.000	-238.763
Directe belastingen	564.231.555	547.750.000	-16.481.555

Met andere woorden: de huidige middelenniveau-projectie van de 2de suppletoire begroting blijft in stand.

Wat betreft de personeelslasten, adviseert het CAft om additionele maatregelen te treffen voor de intensivering van voornamelijk de verhoging van de overwerkvergoedingen. Tevens kan daarmee voldaan worden aan de personeelslastennorm.

Zoals eerder vermeld is conform de regels van budgetdiscipline ervoor gezorgd dat compensatie werd gevonden voor een budget-neutrale wijziging en of dekking van de tegenvaller betreffende de overwerkvergoeding. In de toelichting van de nota van wijziging op de 1ste suppletoire begroting, welke CAft in het getoetste pakket ontvangen heeft, staat vermeld onder de post overdrachten bij het ministerie van Justitie en Sociale Zaken dat de dekking voor deze tegenvaller budget-neutraal is geschied door het inzetten van vrijgekomen middelen bij een post waarbij sprake was van een bovenmatige raming. Doordat Aruba al via de 1ste suppletoire begroting aan de aanbeveling van het CAft voldaan heeft om additionele maatregelen te treffen ter compensatie van de overwerkvergoeding, voldoet daarmee het Land aan de personeelslastennorm. Volledigheidshalve volgt hierna de actuele dalende ontwikkeling van de personeelslasten onder het ijkbedrag van 479 miljoen (o.b.v. de waargenomen voorlopige realisatie versus de geraamde personeelslasten voor in 2023), met uitzondering van de covid-19 periode (2020-2022).

Het CAft geeft verder aan dat wat betreft de lasten zij niet kunnen beoordelen of de 2de suppletoire begroting een realistisch beeld presenteert. Daarbij werd o.a. opgemerkt dat de stijgende lasten omwille van SABA tegen de regels in met meevallers is gedekt, en dat het voor het CAft onduidelijk is of het om een incidentele of structurele last gaat. Om die reden adviseert het CAft om additionele maatregelen te treffen, zodat de intensivering aan de lastenkant gedekt wordt door besparingen en dus beheerst wordt.

Allereerst dient hierbij aangegeven te worden dat de stelling van het CAft inzake de mate van het kunnen beoordelen van het realiteitsgehalte van de gepresenteerde cijfers in de 2de suppletoire begroting ambigu is. Er wordt namelijk enerzijds aangegeven dat men de realiteitsgehalte niet kan toetsen, doch tegelijk wordt anderzijds ook direct geadviseerd om middelen en meevallers te ramen op basis van dezelfde cijfers waarvan men het realiteitsgehalte kennelijk niet kan vaststellen. Daarbovenop dient ermee rekening te worden gehouden dat het CAft naast de uitvoeringsrapportages ook gebruik maakt van maandrappportages (tot en met de maand juni 2023), waarmee het CAft in staat wordt gesteld om het realisatiegehalte te kunnen toetsen.

Wat betreft de opmerking inzake SABA, kan gemeld worden dat in de NJN 2023 op pagina 6 onderaan duidelijk staat vermeld *“Daarnaast bevindt SABA zich tegenwoordig in een precaire financiële positie, waardoor het Land in zal grijpen om het personeel van SABA niet in de steek te laten. Met als gevolg dat het Land eenmalig Afl. 7.2 miljoen aan SABA zal overmaken om het personeel financieel tegenmoet te komen (t.w.v. Afl. 3.3 miljoen), en het SABA operationeel te houden (t.w.v. Afl. 3.9 miljoen). Echter, zal het SABA bestuur dit bedrag terug aan het Land moeten betalen.”*

Er wordt daarna ook duidelijk aangegeven dat de dekking ervan geschiedt door een combinatie van versoeringen aan de kostenkant (=neerwaartse bijstelling van een bovenmatige raming studiefinanciering) met het effect van beleidsmatige geïnduceerde (en dus niet autonome) meevallers aan de ontvangstenkant (=effecten belastingplan 2023 waarop gemonitord en gestuurd wordt). Kortom: de waargenomen tegenvaller bij de

SABA is gedekt in overeenstemming met regels van budgetdiscipline, en is ook aangeven dat deze lasten incidenteel zijn. Met als gevolg dat al in de 2de suppletoire begroting zorg is gedragen voor compensatie van de tegenvaller bij SABA. In dergelijke gevallen houdt het Land vast aan de regels van budgetdiscipline en draagt zorg voor compensatie van tegenvallers door o.a. het doorvoeren van versoberingen, beleidstemporiseringsen en/of het inzetten van beleidsmatig geïnduceerde meevallers welke niet verward moeten worden met de autonome meevallers van het protocol van 2018.

Verder geeft het CAft aan dat in de OBW (oftewel 2de suppletoire) toegelicht moet worden, waarvoor de overschotten bij de SVb en de AZV voor aangewend zullen worden.

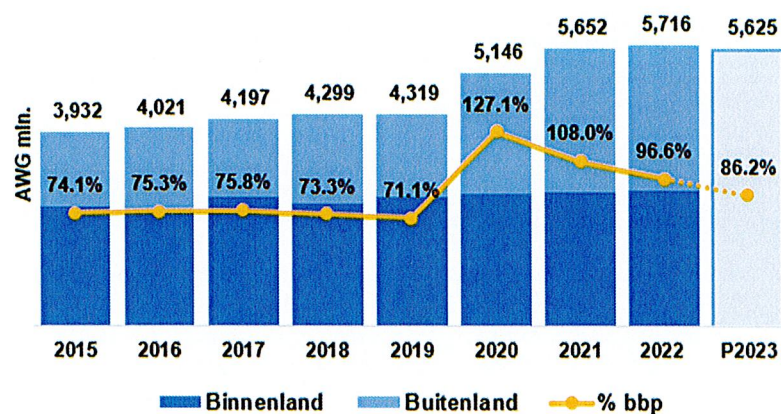
Zoals reeds in de NJN 2023 (op pagina 19 bovenaan) vermeld staat, wordt het verwachte overschot aan de zijde van de sociale fondsen door hen ingezet om duurzaam te blijven. Bij het uitvoeringsorgaan AZV zullen de overschotten in lijn met het concept beleidsregels van het meerjarig financieel kader worden toegevoegd aan de reserves, die ten tijde van tekorten zullen worden aangesproken. Bij de SVb worden AOV/AWW overschotten conform artikel 14, vierde lid, van de Landsverordening Sociale Verzekeringsbank gestort in een apart fonds dat wordt beheerd door de SVb, genaamd het Schommelfonds AOV/AWW. Als er een tekort is bij AOV/AWW, kan dit tekort uit dit Schommelfonds AOV/AW worden onttrokken.

Tot slot, bemerkt het CAft (onder het onderdeel genaamd toelichting) dat de schuldquote gedaald is vooral door de groei van het bbp en dat Aruba bloot is gesteld aan renterisico vanwege de herfinancieringsopgave van de komende jaren.

Volledigheidshalve wordt hierna het aangehaalde in de reactie van het Land op het advies van het CAft inzake de vastgestelde 1ste suppletoire begroting van 2023 (brief met kenmerknummer MinFIC/3630-33 d.d. 30 oktober jl.) herhaald: *Uw College vraagt om rekening te houden met de extra rentelasten van de covidlening (6.9% i.p.v. 3.5%) voor in de begroting van 2023. Hier is sprake van een kennelijk misverstand, daar in de ontwerp-begroting van 2024, welke nog door de Staten van Aruba behandeld dient te worden, deze rentelasten opgenomen zijn. Met Nederland is afgesproken dat er op het voor covid geleend kapitaal van Afl. 915.5 tot en met oktober 2023 geen rente in rekening wordt gebracht. Vanaf totstandkomingsmoment van de nieuwe geldlening tot en met het einde van 2023 dient het Land evenmin rente te betalen aan het Rijk, en dus staat de rentelasten op deze schuld voor 2023 op nul. In oktober jl. is afgesproken dat de rente die vanaf oktober 2023 wordt berekend voor het eerst in oktober 2024 betaalbaar wordt. In 2023 is dus geen rentebetaling vereist en hoeft er niet voor te worden begroot in 2023. Volledigheidshalve en wellicht ten overvloede wordt hier in herinnering gebracht dat*

Aruba een gemengd begrotingsstelsel sinds begin jaren negentig hanteert waarin de rentelasten (evenals personeelslasten en lopende overdrachten) op kasbasis begroot en verantwoord worden.

Conform de regels van budgetdiscipline zal het Land via een budget-neutrale wijziging zorgdragen voor de inpassing van de extra ontstane rentelasten in het financieel-economisch kader van 2024 zonder het overschot van +1.0% teniet te doen. Het Land houdt dus standaard rekening met een aantal budgettaire risico's, waaronder hogere rentelasten, en pakt deze aan via het toepassen van de regels van budgetdiscipline. Verder is de waargenomen dalende trend van de schuldquote te danken aan het inzetten van de overschotten van +1.0% van de afgelopen twee jaren, gecombineerd met het verbeteren van de economie. Met andere woorden, de waargenomen daling in de schuldquote is niet alleen toe te schrijven aan de groei van het bbp, doch ook aan de gevoerde begrotingspolitiek om in overeenstemming met het protocol van 2018 daadwerkelijk overschotten te verwezenlijken. Hierna volgt de actuele ontwikkeling van de schuld:

Verskil tussen de NJN2023 en de 2^e suppletoire begroting van 2023

Nadat de Najaarsnota in de tweede week van oktober 2023 uitgebracht is, hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan welke de ramingen van het onderhavige ontwerp beïnvloeden. Aan de ontvangstenkant hebben zich een drietal meevallers gematerialiseerd, en een tegenvaller. De meevallers betreffen een agio-effect van circa Afl. 3.2 miljoen, een opwaartse bijstelling van de middelenpost retributies, leges & rechten van Afl. 2.9 miljoen en Afl. 8.5 miljoen extra qua winstuitkering van Aruba Airport Authority NV. De tegenvaller zit bij het terug te vorderen loonsubsidie bedrag, welke verlaagd dient te worden met Afl. 5 miljoen door vertragingen in het behandelen van bezwaren en beroepszaken, en een daling in betalingen door werkgevers. Daarnaast zijn een aantal budget neutrale wijzigingen nodig aan de bestedingenkant in verband met verschuiving en of intensivering in beleidsaccenten.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de omvang van de meevaller (boven de +1.0% bbp-norm) van Afl. 50.3 miljoen uitgegroeid is tot Afl. 58.9 miljoen. Daarop zal vervolgens het meevallersbeleid losgelaten worden, c.q. 50% aan extra aflossingen en 50% aan extra investeringen. Dit komt voor elke neer op een bedrag van Afl. 29.4 miljoen. Volledigheidshalve, dient hierbij vermeld te worden dat sinds het begrotingsproces van dienstjaar 2022 met een Investeringsevaluatie commissie (IEC) gewerkt wordt bestaande uit de Directie van Economische Zaken, Handel en Industrie en de Directie Financiën. Op basis van een vooraf bekendgemaakte toetsingsmethodiek, welke gebaseerd is op internationale best practices, toetst de IEC alle door de ministeries en de onder hen ressorterende diensten ingediende investeringsaanvragen. Onder andere om deze te stroomlijnen met het investeringsbeleid van het Land, en zodoende zorg te dragen voor een meer efficiënte en effectieve inzet van de schaarse publieke middelen. Dankzij de IEC beschikt het Land momenteel over een lijst van investeringen, die bij het eventueel materialiseren van een meevaller direct geraamd en dus ingezet kunnen worden.

Hierna volgt een samenvatting van de effecten van de hiervoor genoemde ontwikkelingen op het resultaat van de 2de suppletoire begroting 2023, welke thans een grotere meevaller inhoudt, dan eerder via de NJN 2023 bekend is gemaakt.

	B2023	Δ	1ste suppletoire 2023	Δ	NJN2023	Δ	2de suppletoire 2023
Ontvangsten (in AFL. 1000)							
Directe belastingen	476,629	19,671	496,300	51,450	547,750	-	547,750
Indirecte belastingen	714,944	23,370	738,314	(15,565)	722,749	-	722,749
Retributies, leges & rechten	23,111	(800)	22,311	-	22,311	2,950	25,261
Rechten, boeten & overig	133,276	(33,800)	99,476	(16,200)	83,276	(5,000)	78,276
Rente	340	-	340	-	340	-	340
Niet-belastingopbrengsten	160,960	31,429	192,390	(2,000)	190,390	8,513	198,902
Landsbedrijven & fondsen	4,925	(800)	4,125	-	4,125	-	4,125
Overige ontvangsten	50,127	10,000	60,127	17,823	77,949	3,248	81,197
Verkoop grond en onroerende goederen	2,150	-	2,150	-	2,150	-	2,150
Lokale kredietaflossing	6,473	-	6,473	-	6,473	-	6,473
Vrijgekomen afschrijvingen	34,072	-	34,072	-	34,072	-	34,072
Totaal:	1,607,007	49,071	1,656,078	35,508	1,691,584	9,710	1,701,295

	B2023	Δ	1ste suppletoire 2023	Δ	NJN2023	Δ	2de suppletoire 2023
Bestedingen (in AFL. 1000)							
Personeelslasten	459,694	6,891	466,585	-	466,585	-	466,585
Goederen & diensten	204,692	2,149	206,840	741	207,581	1,702	209,283
Rente	249,511	13,000	262,511	-	262,511	-	262,511
Subsidie	213,728	3,670	217,398	7,119	224,517	(400)	224,117
Overdrachten	181,390	(4,376)	177,015	(950)	176,065	(1,410)	174,655
Bijdragen & afschrijvingen	183,753	275	184,028	(628)	183,400	1,200	184,600
Investeringen	19,672	8,298	27,970	19,360	47,330	4,303	51,632
Lokale vermogensoverdrachten	5,315	-	5,315	6,700	12,015	-	12,015
Lokale kredietverlening	26,000	(3,200)	22,800	(2,400)	20,400	-	20,400
Totaal:	1,543,756	26,706	1,570,462	29,942	1,600,404	5,395	1,605,798
Extra aflossingen	-	-	-	25,143	25,143	4,316	29,460
Financieringssaldo LAND:	63,251	22,365	85,616	(19,577)	66,038	-	66,037

Elke minister heeft ervoor zorggedragen om dekking te vinden binnen het begrote budget van diens ministerie, en of om samen met een andere minister(s) de benodigde budget neutrale dekking te vinden. Met als gevolg dat het geprojecteerde overschot van de norm van +1.0% voor het dienstjaar 2023 in stand blijft, en dat de omvang van de meevaller verruimd is.

Collectieve sector van Aruba

Rekening houdend met de wijzigingsvoorstellen van het Land via de 2de suppletoire begroting op de begroting 2023 en de laatste prognoses van de overige entiteiten van de collectieve sector van Aruba, zal het Land naar verwachting einde 2023 blijven voldoen aan de overschotnorm. Er wordt zelfs een +0.6 procentpunten meevaller voorspeld, welke bij het materialiseren ervan ingezet zal worden om de sociale fondsen duurzaam te houden. Vooral gelet dat deze meevaller verwacht wordt aan de zijde van deze sociale fondsen.

Collectieve Sector Land Aruba

<i>in AFL duizend</i>	B2023		1ste suppletoire		2de suppletoire
		Δ		Δ	
Land	63,251	22,363	85,614	(19,577)	66,037
AZV	8,100	10,765	18,865	15,847	34,713
SVB	22,669	27,121	49,790	-	49,790
ATA	50	-	50	-	50
Serlimar	-	166	166	-	166
SEPB	(874)	874	-	-	-
UA	(600)	351	(250)	-	(250)
<i>Uitkering van ATA aan Land</i>	<i>(30,000)</i>		<i>(42,842)</i>		<i>(42,842)</i>
SALDO:	62,596		111,393		107,664
in % BBP:	1.0%		1.7%		1.6%
BBP:	6,526,000		6,526,000		6,526,000

Noot:

BBP 2023 is cf. DEZHI Economic Outlook May 2023.

De prognoses van de overige entiteiten zijn geactualiseerd met de meest recente informatie per september.

TOELICHTING PER WIJZIGING BIJ DE MINISTERIES

Artikel I wijzigt de Landsverordening van 24 november 2022 (AB 2022 no. 145) tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2023.

Ministerie van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie, Infrastructuur en Ruimtelijk Ordening

Kosten

Goederen & diensten

In afwachting van de vaststelling van de begroting van de Ombudsman wordt Afl. 75.000 naar de post Overige kosten van Overig AZIOIRO verschoven ten behoeve van de voorbereidingskosten van de Ombudsman.

De post Huur gebouwen van het Bureau Multifunctionele Accommodaties wordt met Afl. 600.000 aangevuld ter afbetaling van de voorbereidingskosten (Aruba Investment Bank) van MFA San Nicolas.

Wegens de decentralisatie van de water- en elektriciteitskosten wordt de raming van de goederen en diensten van DIP structureel naar beneden toe bijgesteld, namelijk Elektriciteit met Afl. 45.000 en Waterlevering met Afl. 2.000 als dekking van water- en elektriciteitskosten van de Raad van Advies. De voeding van Land aan de Raad van Advies zal met Afl. 47.000 hiervoor aangevuld worden.

Verder dient een herschikking plaats te vinden van de decentralisatie van de water en elektra kosten, welke in 2023 doorgevoerd zijn, op basis van de waargenomen voorlopige cijfers van 2023. Met als gevolg een bijstelling naar beneden toe van de eerder geraamde kosten van de diensten ressorterend onder dit ministerie voor een totaal van Afl. 405.900 voor Elektriciteit en Afl. 123.700 voor Waterlevering.

In verband met de beheerskosten van de incinerator door de Dienst Openbare Werken wordt een bedrag van Afl. 87.000 door het ministerie aangewend. Hierdoor wordt de voeding van de DOW in de Landsbegroting verhoogd en de begroting 2023 van de DOW. Voor de uitvoering van het project Beschermd Wonen wordt de post Overige kosten van het Bureau Rampenbestrijding Aruba (BRA) met Afl. 211.000 aangevuld. Deze middelen komen budgetneutraal vanuit het ministerie van Justitie en Sociale Zaken.

Overdrachten

Wegens de vraag naar paspoorten is de raming van de kosten van de paspoorten onder de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolking niet toereikend en wordt met Afl. 90.000 aangevuld.

Bijdragen en afschrijvingen

De voeding van Land aan de Raad van Advies wordt met Afl. 47.000 aangevuld ten behoeve van water en elektriciteitskosten.

De raming van de voeding ten behoeve van de Ombudsman wordt met Afl. 675.000 naar beneden toe bijgesteld. Daarvan wordt Afl. 75.000 naar Overig AZIOIRO verschoven ten behoeve van de voorbereiding van de Ombudsman en wordt Afl. 600.000 her bestemd ten behoeve van de afbetaling van de voorbereidingskosten (Aruba Investment Bank) van MFA San Nicolas.

De voeding van de Dienst Openbare Werken wordt met Afl. 1,2 miljoen aangevuld voor de beheerskosten van de incinerator (Afl. 1.050.000) en het onderhoud van een tweetal speelplaatsen (Afl. 150.000). De dekking hiervoor komt budgetneutraal vanuit onder meer de volgende ministeries:

ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzorg	Afl. 500.000;
ministerie van Toerisme en Volksgezondheid	Afl. 350.000;
ministerie van Justitie en Sociale Zaken	Afl. 100.000;
ministerie van Algemene Zaken	Afl. 100.000;
ministerie van Onderwijs en Sport	Afl. 150.000.

Middelen

Retributies, leges & rechten

Op basis van een extrapolatie van de voorlopige cijfers 2023 van de opbrengsten van de paspoorten wordt de raming van retributies, leges en rechten onder Dienst Burgerlijke Stand en Bevolking met Afl. 850.000 naar boven toe bijgesteld.

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

In verband met het meevallersbeleid worden de volgende projecten opgevoerd:

- Afl. 610.000 ten behoeve van groot onderhoud van het Kabinet van de Gouverneur van Aruba;
- Afl. 216.000 voor vervanging computers ten behoeve van Departamento Recurso Humano Aruba;
- Afl. 33.000 voor het project inbraakalarmsysteem Veiligheidsdienst Aruba;
- Afl. 1,2 miljoen ten behoeve van reconstructie brug over het Lagoen in Oranjestad te Julianastraat door DOW;
- Afl. 1.450.000 voor rehabilitatie van de Wilhelminabrug te L.G. Smith Boulevard door DOW;
- Afl. 27.000 voor een nieuw data en Voip SWITCH ten behoeve van Dienst Landmeetkunde en Vastgoedregistratie (DLV);

- Afl. 35.000 voor de aanschaf van een AO scanner voor de Dienst Technische Inspectie (DTI);
- Afl. 573.100 voor vervanging basis infrastructuur van de Directie Informatievoorziening en Automatisering (DIA) en
- Afl. 1.107.300 voor het asfalteren van zandwegen door DOW.

Lokale vermogensoverdrachten

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 6,7 miljoen ten behoeve van groot onderhoud Staten als voeding ten behoeve van Staten van Aruba opgevoerd.

Ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzorg

Kosten

Goederen en diensten

In 2023 heeft de decentralisatie van de water en elektra kosten plaatsgevonden en op basis van voorlopige cijfers van 2023 volgt hierna een herschikking van de eerder geraamde kosten over de diensten ressorterend onder dit ministerie. De bijstelling van de diensten van dit ministerie bedraagt in totaal Afl. 20.000 additioneel voor Elektriciteit en een verlaging van Afl. 12.300 voor Waterlevering.

Subsidies

De post Algemene subsidie van Fundacion pa Nos Grandinan ressorterende onder Overig TINO is bovenmatig en wordt met Afl. 100.000 naar beneden toe bijgesteld en wordt ten behoeve van Alpha hulp, beheerd door Directie Sociale Zaken, ressorterende onder het ministerie van Justitie en Sociale Zaken toegewezen.

De projectsubsidie ten behoeve van St. SABA wordt in totaal met Afl. 7,2 aangevuld ten behoeve van enerzijds noodregeling I: rechtekking niveau III SABA (Afl. 3,3 miljoen) en anderzijds noodregeling II: een financiële bijdrage in het kader van liquiditeitstekort 2023 SABA (Afl. 3,9 miljoen).

De raming ten behoeve van het Arubus is bovenmatig en wordt met Afl. 500.000 naar beneden toe bijgesteld en wordt ten behoeve van de kosten van de incinerator (DOW) aangewend.

Conform het Landsbesluit van 19 oktober 2023 is de Directie Ouderenzaken ingesteld per 1 augustus 2023. De subsidies in het kader van bejaardenzorg, welke voorheen opgenomen waren onder Overig Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzorg zullen budgetneutraal opgenomen worden onder de nieuw opgerichte Directie Ouderenzaken ten bedrage van Afl. 21,0 miljoen.

Middelen

Rechten, boeten & overig

Conform het Landsbesluit van 19 oktober 2023 is de Directie Ouderenzaken ingesteld per 1 augustus 2023. De middelen in het kader van ontvangsten van AOV-uitkeringen van personen die nog voor rekening van Land worden verpleegd in diverse bejaarden-tehuizen, welke voorheen opgenomen was onder Overig Transport, Integriteit, Natuur en Milieu zullen budgetneutraal opgenomen worden onder de nieuw opgerichte Directie Ouderenzaken ten bedrage van Afl. 2,5 miljoen.

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 17.500 ten behoeve van de aanschaf van een nieuwe airco-unit voor de Directie Luchtvaart Aruba opgevoerd.

Ministerie van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling

Kosten

Goederen & diensten

De post Goederen en diensten van het Bureau van de minister van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling wordt met Afl. 200.000 aangevuld ten behoeve van deskundig advies.

In 2023 heeft de decentralisatie van de water en elektra kosten plaatsgevonden en op basis van voorlopige cijfers van 2023 volgt hierna een herschikking van de eerder geraamde kosten over de diensten ressorterend onder dit ministerie. De bijstelling van de diensten van dit ministerie bedraagt totaal Afl. 182.000 voor Elektriciteit en Afl. 4.500 voor Waterlevering waarbij beide bedragen naar beneden toe worden bijgesteld.

Overdrachten

Gezien Freezone Aruba N.V. geen afrekeningen inlevert, wordt de post Lokale overdrachten onder Overig ECDO met Afl. 200.000 naar beneden toe bijgesteld. Het verschil wordt ten behoeve van het Bureau van de minister Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling toegewezen.

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 500.000 ten behoeve van de vervanging van het administratiesysteem van de Directie Telecommunicatie Zaken onder de post Projecten AUA van de kostenplaats Directie Telecommunicatie Zaken opgevoerd.

Ministerie van Toerisme en Volksgezondheid

Kosten

Goederen en diensten

In 2023 heeft de decentralisatie van de water en elektra kosten plaatsgevonden en op basis van voorlopige cijfers van 2023 volgt hierna een herschikking van de eerder geraamde kosten over de diensten ressorterend onder dit ministerie. De bijstelling van de diensten van dit ministerie bedraagt totaal Afl. 54.000 voor Elektriciteit en Afl. 8.000 voor Waterlevering waarbij beide bedragen naar beneden toe worden bijgesteld.

De raming van Goederen en diensten bij het Bureau Cannabis wordt verlaagd met Afl. 350.000 ten behoeve van de incidentele dekking van de kosten van de incinerator (DOW).

De raming op de post overige kosten on- en minvermogenden ressorterend onder Overig Volksgezondheid en Toerisme, bestemd voor de bekostiging van o.a. buitenlandse medische zorg, wordt budget-neutraal verhoogd met Afl. 1.500.000 om de overschrijding als gevolg van hogere kosten te kunnen dekken.

Middelen

Niet-belastingopbrengsten

De middelen ten behoeve van het pandemiefonds is niet haalbaar en hierdoor wordt de raming met Afl. 4,0 miljoen naar beneden toe bijgesteld.

De raming van de winstuitkering van de Aruba Airport Authority N.V. voor 2023 wordt met Afl. 8,5 miljoen bijgesteld op basis van de waargenomen realisatie.

Ministerie van Arbeid, Energie en Integratie

Kosten

Goederen & diensten

In verband met schimmel wordt de post Onderhoud gebouwen van zowel Directie Arbeid en Onderzoek (DAO) als DIMAS met Afl. 30.000 respectievelijk Afl. 85.000 aangevuld. Tevens wordt de post Onderhoud gebouwen van het Bureau van de minister van Arbeid, Energie en Integratie met Afl. 10.000 aangevuld gezien zij het urgent onderhoud van schimmel bij DAO heeft voorgeschoten.

In 2023 heeft de decentralisatie van de water en elektra kosten plaatsgevonden en op basis van voorlopige cijfers van 2023 volgt hierna een herschikking van de eerder geraamde kosten over de diensten ressorterend onder dit ministerie. De bijstelling van de diensten van dit ministerie bedraagt totaal Afl. 11.000 verhoogd voor Elektriciteit en Afl. 30.800 verlaagd voor Waterlevering.

Wegens beleidsaansturing bij de DIMAS is de raming van de goederen en diensten van het Bureau van de minister van Arbeid, Energie en Integratie en DIMAS niet toereikend en wordt met Afl. 835.300 respectievelijk Afl. 153.700 aangevuld.

Middelen

Retributies, leges en rechten

Op basis van een extrapolatie van de voorlopige cijfers 2023 wordt de raming bij DIMAS met Afl. 2,1 miljoen naar boven toe bijgesteld. Dit is het resultaat van de beleidsaansturing vanuit het Bureau van de minister van Arbeid, Energie en Integratie.

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

Ten behoeve van het onderhoud van schimmel bij DAO en DIMAS wordt deels Afl. 125.000 van de raming van de centrale investerings-pot van het ministerie van Arbeid, Energie, en Integratie verschoven naar goederen en diensten.

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 822.200 ten behoeve van de vervanging van ICT hard- en software upgrading bij DIMAS opgevoerd.

Ministerie van Onderwijs en Sport

Kosten

Goederen en diensten

Ten behoeve van het meerwerk van het project Guillermo Prospero Trinidad worden de bovenmatige ramingen bij Technisch Onderwijs (Afl. 200.000), Scol Practico pa Ofishi (Afl. 12.000) en het Bureau van de minister van Onderwijs en Sport (Afl. 4.000) naar beneden toe bijgesteld.

Ter dekking van de reparatie van elektrische installatie bij Jaburibari complex wordt de bovenmatige raming bij Overig Onderwijs en Sport met Afl. 15.000 naar beneden toe bijgesteld.

Ten behoeve van het project van twee nieuwe klaslokalen bij EPI, wordt de raming van goederen en diensten van EPI met totaal Afl. 186.000 verschoven naar investeringen.

In 2023 heeft de decentralisatie van de water en elektra kosten plaatsgevonden en op basis van voorlopige cijfers van 2023 volgt hierna een herschikking van de eerder geraamde kosten over de diensten ressorterend onder dit ministerie. De bijstelling van de diensten van dit ministerie bedraagt totaal Afl. 484.300 verlaagd voor Elektriciteit en Afl. 3.500 verhoogd voor Waterlevering.

De raming van de post Vergoeding vervoer van de kostenplaats Technisch Onderwijs is bovenmatig en wordt met Afl. 50.000 naar beneden toe bijgesteld. Dit wordt ten behoeve van het onderhoud van tweetal speelplaatsen (uitgevoerd door DOW) aangewend.

Subsidies

Ten behoeve van het meerwerk van het project Guillermo Prospero Trinidad worden de bovenmatige ramingen bij John Wesley College (Afl. 150.000), Mon Plaisirschool (Afl. 21.000) en Maria College (Afl. 170.000) naar beneden toe bijgesteld.

Ter dekking van het project lichtmasten bij Raceway Park Palo Marga wordt de bovenmatige raming bij Colegio Arubano met Afl. 200.000 naar beneden toe bijgesteld en voor de elektrische installatie bij Raceway Park Palo Marga wordt de bovenmatige van Maria College met Afl. 100.000 naar beneden toe bijgesteld.

Ter dekking van de reparatie van elektrische installatie bij Jaburibari complex wordt de raming van Fundacion Facilidadnan Deportivo ressorterende onder Overig Onderwijs en Sport met Afl. 15.000 aangevuld.

De raming van de post Salarissubsidie van John Wesley College is bovenmatig en wordt met Afl. 100.000 naar beneden toe bijgesteld. Dit wordt ten behoeve van het onderhoud van tweetal speelplaatsen (uitgevoerd door DOW) aangewend.

Kapitaaluitgaven

Investerings

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 2,6 miljoen ten behoeve van de 2^e fase van nieuwbouw HAVO/VWO onder de post Projecten AUA van de kostenplaats Overig Onderwijs en Sport opgevoerd.

Ten behoeve van het meerwerk van het project Guillermo Prospero Trinidad wordt de raming van Overig Onderwijs en Sport met Afl. 387.000 aangevuld.

Voor het project lichtmasten bij Raceway Park Palo Marga wordt de raming van Onderwijs en Sport met Afl. 200.000 en voor de elektrische installatie bij Raceway Park Palo Marga met Afl. 100.000 aangevuld.

Voor de nieuwbouw van twee klaslokalen bij EPI wordt de raming van Overig Onderwijs en Sport met Afl. 186.000 aangevuld.

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 6.770.000 ten behoeve van het project nieuw gebouw Juliana school opgevoerd.

Ministerie van Justitie en Sociale Zaken

Kosten

Goederen & diensten

De post van Deskundig advies van het Bureau van de minister van Justitie en Sociale Zaken wordt met Afl. 204.800 aangevuld.

In 2023 heeft de decentralisatie van de water en elektra kosten plaatsgevonden en op basis van voorlopige cijfers van 2023 volgt hierna een herschikking van de eerder geraamde kosten over de diensten ressorterend onder dit ministerie. De bijstelling van de diensten van dit ministerie bedraagt totaal Afl. 712.200 voor Elektriciteit en Afl. 169.600 voor Waterlevering.

De raming van goederen en diensten bij het Bureau van de minister van Justitie en Sociale Zaken wordt budget-neutraal met Afl. 311.000 verlaagd ten behoeve van enerzijds het project Beschermd wonen (Afl. 211.000) uitgevoerd door het Bureau Rampenbestrijding Aruba (BRA) en anderzijds voor de dekking van de kosten van de incinerator DOW (Afl. 100.000).

De post overige kosten on- en minvermogenden ressorterend onder Materiële hulpverlening wordt budgetneutraal verlaagd met Afl. 200.000. Deze raming is bestemd voor de dekking van de projectsubsidie aan de Heart Center Leadership Foundation.

Subsidies

De post Subsidies van St. Ambiente Feliz ressorterende onder Maatschappelijk Zorg wordt met Afl. 545.200 aangevuld ten behoeve van Cas Briyante. Tevens wordt de post Subsidies van Alpha hulp ressorterende onder Maatschappelijk Zorg met Afl. 100.000 aangevuld en de dekking daarvan is afkomstig van het ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzorg.

De post projectsubsidie bij het Family Justice Center wordt budgetneutraal aangevuld met Afl. 200.000 ten behoeve van de Heart Center Leadership Foundation.

Overdrachten

De bovenmatige raming van Onderstand wordt met Afl. 750.000 naar beneden toe bijgesteld en wordt naar de aanvulling post Deskundig advies van het Bureau van het ministerie van Justitie en Sociale Zaken en subsidies ten behoeve van Cas Briyante toegewezen.

De raming van Overdrachten (Overig buitenland) bij Overige Justitie en Sociale Zaken die bovenmatig is, wordt budgetneutraal met Afl. 1,5 miljoen verlaagd als dekking ten behoeve van de hogere kosten van de buitenlandse medische zorg bij Overig Volksgezondheid en Toerisme.

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 4,8 miljoen ten behoeve van het project Oscar van de Brandweer en Afl. 145.000 ten behoeve van de vervanging van de bewakingscamera's van het Bureau Orthopedagogisch Centrum opgevoerd.

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 191.300 opgevoerd ten behoeve van enerzijds het aanschaffen van meubilair (Afl. 76.000) en anderzijds voor de vervanging van transport cellenbussen (Afl. 115.300) voor Cuerpo Especial Aruba (CEA).

Ministerie van Financiën en Cultuur

Kosten

Goederen en diensten

In 2023 heeft de decentralisatie van de water en elektra kosten plaatsgevonden en op basis van voorlopige cijfers van 2023 volgt hierna een herschikking van de eerder geraamde kosten over de diensten ressorterend onder dit ministerie. De bijstelling van de diensten van dit ministerie bedraagt totaal Afl. 383.000 voor Elektriciteit en Afl. 6.200 voor Waterlevering.

Middelen

Directe belastingen

Op basis van de voorlopige cijfers en de economische groeiramingen voor in dienstjaar 2023 worden de volgende posten aangepast.

De post Loonbelasting wordt met Afl. 9,0 miljoen aangevuld.

De post Inkomstenbelasting wordt met Afl. 2,8 miljoen naar beneden toe bijgesteld.

De post Rente belastingvordering wordt met Afl. 1,3 miljoen aangevuld.

De post Winstbelasting wordt met Afl. 38,0 miljoen aangevuld.

De post Dividendbelasting wordt met Afl. 4,6 miljoen aangevuld.

De post Grondbelasting wordt met Afl. 6,0 miljoen aangevuld.

De post Successie-/overgangsbelaasting wordt met Afl. 350.000 aangevuld.

De post Overdrachtsbelasting wordt met Afl. 5,0 miljoen naar beneden toe bijgesteld.

Indirecte belastingen

Op basis van de voorlopige cijfers en de economische groeiramingen voor in dienstjaar 2023 worden de volgende posten aangepast.

- Departamento di Impuesto (DIMP)

De post BBO wordt met Afl. 9,0 miljoen aangevuld.

De post Milieubelasting op hotels wordt met Afl. 100.000 naar beneden toe bijgesteld.

De post B.B.V.A.M. wordt met Afl. 34.000 aangevuld.

- Douane

De post Invoerrechten wordt met Afl. 3,0 miljoen aangevuld.

De post Accijns gedestilleerd wordt met Afl. 3.674.000 naar beneden toe bijgesteld.

De post Accijns sigaretten wordt met Afl. 2.837.000 naar beneden toe bijgesteld.

De post Accijns bier wordt met Afl. 1.688.000 naar beneden toe bijgesteld.

De post Accijns minerale oliën wordt met Afl. 5.453.000 naar beneden toe bijgesteld.

De post BBO wordt met Afl. 13,0 miljoen naar beneden toe bijgesteld.

De post Dienstverlening IUD wordt met Afl. 847.000 naar beneden toe bijgesteld.

Rechten, boeten & overig

Op basis van de voorlopige cijfers en de economische groeiramingen voor in dienstjaar 2023 wordt de post Bijdragen in kosten van de DIMP met Afl. 1,8 miljoen aangevuld.

De post Overige middelen wordt met Afl. 18,0 miljoen naar beneden toe bijgesteld gezien de NBO-taakstelling niet meer in 2023 haalbaar is.

Op basis van de voorlopige cijfers 2023 wordt de raming van terugvordering loonsubsidies met Afl. 5,0 miljoen naar beneden toe bijgesteld.

Niet-belastingopbrengsten

Op basis van de voorlopige cijfers en de economische groeiramingen voor in dienstjaar 2023 wordt de post Toeristenheffing van de DIMP met Afl. 2,0 miljoen aangevuld.

Overige ontvangsten

Wegens agio op een tweetal leningen wordt Afl. 16.0 miljoen op post Agio op gesloten geldlening opgevoerd.

Op basis van de voorlopige cijfers en de economische groeiramingen voor in dienstjaar 2023 wordt de post Deviezenprovisie met Afl. 5,0 miljoen aangevuld.

Kapitaaluitgaven

Investeringen

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 25.000 ten behoeve van de aanschaf van een automatische slagboom voor de parkeerplaats van de Centrale Accountantsdienst Aruba (CAD) opgevoerd.

Tevens wordt een raming van Afl. 812.000 ten behoeve van het project vervanging netwerkkapapparaat van Directie Financiën en Afl. 810.000 ten behoeve van het project vervanging hard- en software van Departamento di Impuesto opgevoerd. Beide projecten zijn opgenomen in verband met het toepassen van het meevallersbeleid.

Lokale kredietverlening

De raming van de post Andere kredietverlening onder de kostenplaats Studieleningen is bovenmatig en wordt met Afl. 2,4 miljoen naar beneden toe bijgesteld. Dit wordt ten behoeve van SABA (ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken) aangewend.

Aflossingen

In verband met het meevallersbeleid wordt Afl. 29,4 miljoen aan extra aflossingen (schuldreductie) opgevoerd.

TOELICHTING BEGROTING STATEN 2023

Artikel II betreft een aanpassing van de Landsverordening van 30 november 2022 (AB 2022 no. 149) tot vaststelling van de begroting van de Staten van Aruba voor het dienstjaar 2023. Dit is van belang aangezien volgens artikel 40a van de Comptabiliteitsverordening 1989 begrotingen van de Staten op basis van initiatieven van de Staten tot stand komen.

Investeringsen

In verband met groot onderhoud van de Staten van Aruba wordt de post Investeringsen met Afl. 6,7 miljoen aangevuld.

Bijdrage Land

De voeding van Land Aruba ten behoeve van Staten wordt met Afl. 6,7 miljoen aangevuld wegens de toegewezen investeringen.

TOELICHTING BEGROTING DOW 2023

Artikel III wijzigd de Landsverordening van 26 januari 2023 (AB 2023 no. 4) tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2023.

Goederen en diensten

In verband met de kosten van de incinerator (lees: verbrandingsoven) (Afl. 1.050.000) en het onderhoud van een tweetal speelplaatsen (Afl. 150.000), wordt deze post met Afl. 1,2 miljoen aangevuld.

Landsbedrijven en fondsen

De voeding van Land Aruba ten behoeve van Dienst Openbare Werken wordt met Afl. 1,2 miljoen aangevuld wegens de toegewezen kosten.

De minister van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie,
Infrastructuur en Ruimtelijk Ordening,

De minister van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken,

De minister van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling,

De minister van Toerisme en Volksgezondheid,

De minister van Arbeid, Energie en Integratie,

De minister van Onderwijs en Sport,

De minister van Justitie en Sociale Zaken,

De minister van Financiën en Cultuur,

